

J. L.

"Sowietskaja Etnografija"

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 806-809

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krytyka i bibliografia. K. Samorukow: *Nowe rękopisy Fryderyka Engelsa* (Archiwum Marksa i Engelsa. T. X.). Recenzja G. Wasieckiego z książki A. A. Maksimowa pt. *Szkice z historii walki o materializm w rosyjskim przyrodoznawstwie*.

J. L.

„SOWIETSKAJA ETNOGRAFIJA“

1946. Nr 3. S. I. Iwanow: *Pamięci W. G. Bogoroza*. Autor przedstawia sylwetkę zmarłego wybitnego rosyjskiego etnografa.

Zagadnienia ogólnej etnografii i antropologii.

M. O. Koswien: *I. J. Bachofen i nauka rosyjska*.

Zagadnienia etnogenezy.

Szereg artykułów poświęconych etnogenezie Tatarów nadwołżańskich.

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne Z. S. R. R. Z historii etnografii i antropologii. Ogłoszenia, uwagi, autoreferaty. Kronika.

Krytyka i bibliografia.

M. in. Hutton Webster: *Taboo. A sociological Study*, 1942, str. 378. Recenzentka B. Szarewskaja zarzuca autorowi pracy niedostateczne naświetlenie kwestii tabu od strony teoretycznej, uznaje jej doniosłość ze względu na zebrany materiał faktyczny.

Hsiao-Tung Fei: *Peasant life in China*. Z przedmową B. Malinowskiego. N. Y. 1939 str. XXVI — 300 Rec. M. O. Koswien. Jest to monografia etnograficzno-socjologiczna wsi chińskiej. — Malinowski w przedmowie ocenia ją bardzo wysoko, podkreślając doniosłość podobnych studiów dla badania procesu europeizacji. Recenzent książki chwali zamiar autora — próbę monograficznego opisu wsi chińskiej, ale krytykuje wykonanie.

Nr 4. Art. wstępny. *Dziesięć lat stalinowskiej konstytucji*.

Zagadnienia etnogenezy. A. P. Okładnikow: *W kwestii najstarszych mieszkańców wysp japońskich i ich kultury*. G. M. Wasilewicz: *Najstarsze etnonimy w Azji i nazwy ewenkijskich rodów*.

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne w Z. S. R. R. m. inn. A. A. Popow: *Rodzinne życie u Dołganów*.

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne zagranicą. D. A. Olde-rogge: *Trzyrodowy związek w południowo-wschodniej Azji*. Autor artykułu referuje poglądy Mc Lennana na egzogamię i endogamię, wyniki badań L. J. Sternberga nad fratrią giliacką i badań nad związkami tego samego typu w południowo-wschodniej Azji.

Następne działy zeszytu:

Z historii etnografii i antropologii. Uwagi, ogłoszenia, autoreferaty. Kronika.

Krytyka i bibliografia. M. inn. J. G. Peristiany: *The social Institutions of the Kipsigis*. London, 1939. Autor pracy jest uczniem Malinowskiego, którego funkcjonalizmu jednak, tak szkodzącego zdaniem recenzenta (podpisanego M. K.) obiektywizmowi i konkretności opisu, w książce nie widać.

1947. Nr 1. Zagadnienia ogólnej etnografii i antropologii. J. J. Rogiński: *Pochodzenie współczesnego człowieka i teoria „policentryzmu“*. Autor przeprowadza krytykę teorii Weidenreicha (policentryzmu), głoszącej, że przeobrażenie najstarszych form przedludzkich w współczesne formy człowieka dokonało się w niezależnie od siebie w różnych częściach ziemi i zachodziło z różną szybkością. Teorię tę uważa Rogiński za nie do przyjęcia, tak samo zresztą, jak i teorię jej przeciwstawną. Człowiek, wedle niego, ukształtował się na terenie jednego, ale b. obszernego obszaru, przyczym już od początku stałe zachodziło krzyżowanie się jego ras.

D. A. Olderogge: *Z historii rodziny i małżeństwa*. Autor omawia system „lobola“, jaki spotykamy u plemion Bantu, gdzie przy małżeństwie narzeczony i jego krewni dają wykup rodzinie dziewczyny.

Zagadnienia etnogenezy. N. N. Czeboksarow: *W kwestii pochodzenia Chińczyków*. G. F. Debiec: *O starożytnej granicy europeidów i amerykańoidów w południowej Syberii*.

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne w Z. S. R. R. M. inn. I. F. Simonienko: *Przeżytki patronimii i stosunki małżeńskie u Ukraińców okręgu zakarpackiego* (z materiałów ekspedycji 1946 r.).

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne zagranicą. M. inn. I. I. Potiechin: *Ludność Bantu w miastach Afryki Południowej*. Opierając się na źródłach angielskich autor charakteryzuje położenie tubylców w miastach pld. Afryki. Jest ono b. ciężkie pod względem materialnym, ponadto następujące rozpad ustroju rodowego. Ciężkie położenie Bantu wiąże autor z polityką imperialistów.

Z historii etnografii i antropologii. W. I. Cziczew: *Zagadnienie bezmienności twórczości ludowej w pracach folklorystów-mitologów połowy XIX wieku*.

Uwagi, ogłoszenia, autoreferaty. Kronika.

Krytyka i bibliografia. J. Awerkijewa: *Psychologiczny kierunek we współczesnej amerykańskiej etnografii*. Autorka charakteryzuje i krytykuje tendencje psychologizacyjne w etnologii w St. Zjednoczonych. (R. Sapir, A. Goldenweiser, R. Benedict, R. Linton, C. Du Bois i inn.). W przypisku redakcji wskazuje się na reakcyjne oblicze tego kierunku. Cora Du Bois: *The People of Alor. A social-psychological Study of East Indian Island...* 1944, str. X—654. Recenzent N. Butinow krytykuje psychologizacyjne podejście autorki. Akiga's Story: *The Tiv Tribe as seen by one of his Members*, Oxford 1939. Rec. M. Koswien. Artur Huff Fauset: *Black Gods of the Metropolis. Negro religions Cultus of the Urban North*. Philadelphia 1944. II wyd. 1945. Wg recenzenta, M. Koswiena, jest to b. ciekawa książka, poświęcona sektom i kultom murzyńskim w miastach północnych w St. Zjednoczonych. G. I. Groves: *Famous american Indians*, Chicago 1944, str. 267. (Biografie wybitnych Indian

Ameryki Płn., rec. I. Zołotarewskiej). Augie Debo: *The Road to Disappearance*. Oklahoma, str. XVI+399. Recenzent E. Zibert. Książka ta należy do serii „Cywilizacja amerykańskich Indian“. Debo analizuje dość szczegółowo rozszerzanie się kultury białych wśród Indian i zanik kultury własnej tych ostatnich. M. Mead: *From the South Seas. Studies of Adolescence and Sex in primitive Society* N. Y. 1939, wyd. III, 1945. Rec. M. Koswien. Książka składa się z 3 obszernych studiów, które osobno pojawiały się już pierwej (*Coming of Age in Samoa, Growing up in New Guinea, Sex and Temperament*). Ostatnie studium, zdaniem recenzenta, posiada w większym jeszcze stopniu niż poprzednie charakter impresji.

Nr 2. Zagadnienia ogólnej etnografii i antropologii. P. I. Kuszner (Kny-szew): *Granica etniczna*. (W kwestii granic etnicznych w Europie): Linie granicy etnicznej ustalić jest tym trudniej, im narody sąsiadujące z sobą są sobie bliższe pod względem kulturalnym i językowym. Granice etniczne mają tendencje do przesuwania się na niekorzyść terytorium narodu stojącego niżej pod względem ekonomicznym i prawnym. Przejściowym stadium jest dwujęzyczność. M. O. Koswien: *Amazonki. Historia legendy* (cz. 1).

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne w Z. S. R. R. M. inn. A. P. Okładnikow: *Spółeczny ustrój przodków Jakutów*.

Krytyka i bibliografia. M. G. Lewin: *Historia, ewolucja, dyfuzja...* (z powodu jednej dyskusji). Jest to sprawozdanie z dyskusji, jaka miała miejsce na łamach „American Anthropology“ między zwolennikiem Morgana L. A. White'a a R. H. Lowie i innymi. Szczegółowo sprawozdawca omawia poglądy White'a, które zasadniczo aprobuje i poddaje je krytyce. Willystine Goodsell: *A History of Marriage and the Family*. Wyd. nowe, poprawione. N. Y. 1945 XX+540. Recenzent M. Koswien. „Książka Goodsella radzieckiemu czytelnikowi, znającemu rzeczywiście naukowe poglądy na historię małżeństwa i rodziny, nie może dać absolutnie nic nowego“. Autor jej według recenzenta jest eklektykiem w kilku wypadkach nie daje wcale odpowiedzi na ważne zagadnienia.

Nr 3. Zagadnienia ogólnej etnografii i antropologii. M. O. Koswien: *Amazonki. Historia legendy* (dokończenie). Jak się okazuje z bogatego przeglądu, dokonanego przez autora, legenda o amazonkach znana jest b. wielu ludom wszystkich czasów. Jak dotąd nie ma zadawalającej interpretacji tej legendy. J. J. Rogiński: *W kwestii starożytności współczesnego typu człowieka* (miejsce swankombskiej czaszki w systemie hominidów).

Zagadnienia etnogenezy (kilka artykułów poświęconych etnogenezie ludów Azji Centralnej).

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne w Z. S. R. R. Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne zagranicą. Z historii etnografii i antropologii. Uwagi, ogłoszenia, autoreferaty. Kronika. Krytyka i bibliografia.

Nr 4. Wielki Jubileusz. (Art. redakcyjny, poświęcony 30-leciu Rewolucji Październikowej“.

Zagadnienia ogólnej etnografii i antropologii. S. P. Tołstow: *Radziecka szkoła w etnografii* (sprawozdanie na str. 643—647 niniejszego tomu „Przeglądu

Socjologicznego“). E. W. Gippius, W. I. Cziczerow: *Radziecka folklorystyka w ciągu lat 30* (sprawozdanie na str. 647—650 niniejszego tomu „Przeгляdu Socjologicznego“). M. G. Lewin, J. J. Rogiński: *Radziecka antropologia w ciągu 30 lat*.

Zagadnienia etnogenezy m. in. W. W. Mawrocin: *W kwestii tworzenia się z wielkoruskiej narodowości narodu rosyjskiego*. Autor przeprowadza analizę procesów formowania się narodu rosyjskiego i wyprowadza wniosek, że „Wspólnota... psychicznej struktury, przejawiająca się w wspólnocie kultury“ (Stalin) ustaliła się na Rusi w XV i XVI wieku. Utworzyła się wtedy rosyjska narodowość. O narodzie rosyjskim mówić można dopiero od połowy XVIII wieku, gdy ustala się „wspólnota życia gospodarczego, gospodarcze zcalenie“ (Stalin) na terytorium Rosji.

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne w Z. S. R. R. M. inn. M. A. Siergiejew: *Małe ludy północy w epoce socjalizmu*. W artykule scharakteryzowany jest ogólnie proces przemian kulturowych i wrastanie w społeczeństwo socjalistyczne ludów północnej Syberii, do niedawna znajdujących się na bardzo niskim poziomie kulturalnym i posiadających zacofany ustrój gospodarczy. I. P. Ławrow: *Odrodzenie ludowej sztuki* (Ludowy przemysł artystyczny w R. S. F. S. R.)

Materiały i badania etnograficzne i antropologiczne zagranicą. Krytyka i bibliografia. I. I. Potiechin: *O „samodzielnej afrykańskiej“ demokracji w Nigerii*. Autor charakteryzuje Nigerię i jej ludność, rządy w niej Anglików i narodowy kurs polityki kolonialnej Anglii — stwarzanie „samodzielnych“ demokratycznych rządów w koloniach. Pomocą w prowadzeniu tej polityki służą Anglikom etnologowie-funkcjonałści.

J. L.

„WIESTNIK AKADEMII NAUK S. S. S. R.“

1947 rok, Nr 8. S. I. Wawiłow: *Zadania i cele Wszeczwiązkowego Towarzystwa rozpowszechniania wiedzy politycznej i naukowej*. Nauka jest zjawiskiem społecznym, owocem zbiorowej ludzkiej działalności. Wynalazki umożliwiają obecnie bardzo szerokie jej rozpowszechnienie. Doniosłość rozpowszechniania wiadomości naukowych uznawali zawsze postępowi działacze społeczni i polityczni. Nauka radziecka silniej związana jest z ludem niż nauka jakiegokolwiek innego kraju.

Nr 9 poświęcony jest 800-leciu Moskwy. Z szeregu artykułów na uwagę zasługują artykuły czł. kor. A. N. ZSRR S. W. Bachruszina pt. *Stolica radzieckiego narodu* i W. W. Altmana: *Nauki o społeczeństwie* (z cyklu: *Radziecka nauka w Moskwie*).

Nr 10 poświęcony jest 30-leciu Rewolucji Październikowej. Akad. L. D. Szewiakow: *Rozwój sił wytwórczych kraju socjalizmu*. B. M. Sokołow: *Budownictwo socjalistycznego przemysłu*.

Nr 11 poświęcony jest także rocznicy Rewolucji Październikowej. Prezydent A. N. ZSRR, akad. S. I. Wawiłow: *30 lat nauki radzieckiej* (sprawozdanie